

ATATÜRK'ÜN EĞİTİM ANLAYIŞI DOĞRULTUSUNDA CUMHURİYET GENÇLİĞİ NASIL YETİŞTİRİLMELİDİR?

Tuncay Ceylan*

Özet

Sosyal, politik ve ekonomik bir olgu olarak dünden bugüne varolagelen eğitim, toplum hayatında oluşur, değişir ve gelişir. Bunun için eğitimi, içinde oluştuğu toplumu ve şartlarını dikkate almadan açıklamaya çalışan, onun amaçlarını belirleme girişiminde bulunan görüş ve düşünce tarzları daima yanılığ içerisindedir. Bu gerçek doğrultusunda Atatürk, eğitimin temel değerlerinin ve dinamiklerinin milli karakterde olmasını özellikle vurgular. Aynı zamanda özgür insanı yetiştiren eğitimin, çağdaş ve evrensel değerlere açık, onlara katkıda bulunan bir faaliyet olması gerektiğini dile getirir. Atatürk'e göre eğitim; hem toplumsal kimliğin, milli şahsiyetin inşacısı ve koruyucusu, hem de çağın şartlarına göre geliştirici bir karaktere ve fonksiyona sahip olmalıdır.

Anahtar Kelimeler; Atatürk, eğitim, gençlik, milli, toplum

Abstract

Education, a political and educational concept from past up to now, forms, changes and improves in the society it takes place. Depending on this fact, any kinds of views or thoughts trying to define the objectives of education without considering the society and the conditions in which education takes place are erroneous. In the light of this fact, Atatürk emphasizes that the basic values and dynamics of education should base on the national character of the society. He also adds that education, which is teaching the individuals the freedom concept, should be open to contemporary and universal values and contribute to those values mentioned above. Education, according to Atatürk, should be both the builder and the protector of the social identity and national character and the developer which has the feature and the function to develop the learners according to the needs of the time.

Key Words: Atatürk, education, young, national, society

* Yrd.Doç.Dr.,Atatürk Üniversitesi, KKEF., Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD., Erzurum

Giriş

Tarih boyunca devletler ve liderleri, eğitim konusuna özel bir önem verdiler. Nitekim, Mısır'da Firavun'a tapınmak, Çin'de Güneşin oğlu İmparatora saygı, Roma'da Roma'ya sadakat ve yüceltmek, Hint'te insanın kendisine saygı, İslam'da Allah'ı bilmek, Türk devletlerinde hükümdara ve devlete sadakati sağlamak için eğitim faaliyetleri yürütülürdü. Bunu sağlamak için de, temel eğitim kurumu olan okul, eğitimin baş aktörü öğretmen ve eğitimin yönünü ve karakterini belirleyen programlar, devletin yetiştirmek istediği "*insan tipi*" doğrultusunda teşekkül ettirildi.

Cumhuriyetimizin kurucusu olan Atatürk de, toplumun ve devletin geleceğinin eğitim olduğu bilinciyle, "*yeni bir nesil yetiştirmek*" projesi kapsamında eğitim konusuna özel bir önem vermiştir. Ancak, totaliter devletler, eğitimi doktrine edip, vatandaşlarının nasıl düşüneceğini değil, neyi düşünmesi gerektiği ilkesi üzerinde durmalarına karşın Atatürk, "*fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesiller*" yetiştirmek arzusundaydı. Eğitimin doktrine edilmesine karşı olan Atatürk'ün bu ifadesinden, düşünebilen, düşündüğünü ifade edebilen, sorgulayan, kültürlü, modern, kanaat sahibi, demokratik, üretebilen, iyi vatandaşlardan müteşekkil bir toplum yaratma gayreti içinde olduğu anlaşılmaktadır. Bunun için temel öge eğitimidir.

Eğitim sayesinde ülkenin en çok ihtiyaç duyduğu kuvvet ve güç kaynağı olan gençlik yetiştirilebilir. Bu gençlerin bilinçlendirilmesi, dış ve bölücü güçlerin, ülke aleyhine faaliyet gösteren ideolojilerin ve grupların etkisi altında kalmalarının önlenmesi, ancak, eğitim sayesinde olur.

Atatürk'ün, kültür inkılabının üzerinde durmasının ve hususiyetle eğitime öncelik vermesinin nedeni budur. Bu sayede, bilgisizlik, cahillik, kandırılma ve alet olma durumu ortadan kaldırılabılır. Zira, bilinçsiz, cahil ve bilgisiz vatandaşlar ancak başkalarının etkisinde kalır. Bilgili, şuurlu, kültürlü insanlar ise, başkalarının değil kendi öz benliklerinin ve vicdanlarının gerektirdiği doğayla hareket ederler, milli ve manevi değerleri korurlar. Atatürk'e göre, Cumhuriyet, bağımsızlık gibi öncelikli ve en mühim değerler sadece eğitim vasıtasıyla beyinlere nakşedilir. Türkiye Cumhuriyeti'ni koruyacak fedakarlık şuuru verilir.

Eğitimin amacı

Eğitimde oldukça önemli hususlardan birisi de amaçlardır. Amaçlar, eğitimde üzerinde en çok tartışma yapılan konulardan birisidir. Çünkü eğitimin amaçlarının belirlenmesi, oldukça güç ve çok yönlü bir çalışmayı gerektirir. Eğitimle yetiştirilmek istenen insan hem bireysel, hem toplumsal, hem de evrensel boyutu olan bir varlıktır. Amaçların belirlenmesinde bunların herhangi birinin gözardı edilmesi bütünlüğün bozulmasına yol açar.

Aydınlık bir düşünceye sahip olan Atatürk, bireyin potansiyellerini açığa çıkarabilmesini, çevresine faydalı hale gelmesini, değişme ve gelişme arzusuna sahip olmasını ister. Onun iyi bir vatandaş olarak yetiştirilmesini, sosyalleştirilmesini, milli kültüre sahip çıkan, toplumsal bütünlüğü ve kalkınmayı amaç edinen birey haline getirilmesini de her fırsatta vurgular. Ancak bu şekilde onun bireysel bir kimlik oluşturacağını da farkındadır. Ayrıca ona yenilikçi ve gelişmeci zihniyet kazandırılmasının, varolma açısından önemini belirtmeyi de ihmal etmez.

Herhangi bir ülkenin gerçekleri, mevcut durumu, kültür ve tarihi, ortaya çıkan gelişmeler ve devletler arası ilişkiler eğitimin amaçlarını belirlemede önemli faktörlerdir. Bu faktörler aynı zamanda bütün bunların ayırında olan insanın yetiştirilmesini zorunlu kılar. Diğer taraftan insanın belli bir dinamizm içinde kendi kendini şekillendirmesi, onun kendi bilgisiyle yargılama gücüne ulaşabilmesi de eğitimin temel amaçlarından. Bireyin belirli bir kültür ve medeniyetin değerlerini kazanarak ancak kendisini ve varlığı düşünme, yorumlama gücüne ulaşabileceği de bir gerçektir. Yani bağımsız düşünceye, şahsiyet ve sorumluluğa sahip, değişim dinamikleri kendinde olan, kendi kültüründen beslenen erdemli bireylerin yetişeceği şartları hazırlamak, eğitimin amaçları arasında en önemli olanlarıdır.

Atatürk, Türk gençliğinin öncelikli olarak kendi benliğine, milli geleneklerine, ulusun birlik ve bütünlüğüne zarar verebilecek düşman unsurları tanıması ve bunlarla mücadele yöntemlerini öğrenmesi gerektiğine dikkat çekerek eğitimin amacını belirtmiştir. Bununla birlikte Türk milletinin daha güçlü ve refah düzeyini yakalamış olmasını ve millet fertlerinin mutluluğunu sağlamayı eğitimin temel amacı olarak görmüştür.

Cumhuriyet Gençliği Nasıl Yetiştirilmelidir?

O'na göre eğitim sistemi bir yandan sosyal amaçlara, diğer yandan ekonomik amaçlara hizmet etmelidir. Zira, bağımsızlık ancak, ekonomik kalkınma ile mümkündür. Bununla beraber, tarım, ticaret, endüstri, sanayi, serbest meslek alanlarında ülkenin ihtiyacı olan kalifiye insan gücü eğitim yoluyla yetiştirilebilir. Çocuklar ve gençler, ekonomik hayatta etkili ve yararlı olacak şekilde yetiştirilmek suretiyle hem ülkenin kalkınmasına yardımcı olacaklardır, hem de kendi ekonomik güçlerini geliştireceklerdir.

Eğitimin işlevselliği

Eğitimin fonksiyonu demek, onun gördüğü iş demektir. Her eğitim sistemi bir topluma özgüdür. Bunun için öncelikli olarak toplumun değerlerinin toplanıp bir araya getirilmesi, korunması, yenilerinin üretilmesi eğitimin en önemli görevlerindedir.

Hemen her toplunda eğitim hayati bir fonksiyona sahiptir. Eğitim bu fonksiyonunu bireyin kabiliyetlerini, yeteneklerini, ilgilerini, başarılarını hesaba katmakla; nesiller arasındaki kültürel mirası aktarmak ve toplumun varlığının devamını sağlamakla yerine getirir. Ancak bu aktarma işi basit mekanik bir işlem olmamalıdır. Bunun içerisinde öğretim, idare, ihtisaslaşma ve yönlendirme gibi toplumu yenileyen ve ileri götüren temel oluşumlar yer almalıdır. Eğitimin ifade edilen fonksiyonlarını yerine getirmesi değişik bir çok kaynaktan, özellikle de bilimden beslenmesine bağlıdır.

Temel görevlerinden biri toplumun kültürel mirasını yeni kuşaklara aktarmak olan eğitimin programları toplum hayatının ihtiyaçlarına ve çağın gereklerine uygun olmalıdır. Zira toplum hayatı için makul ve pratik yararlar sağlamayan eğitim, topluma bir şey kazandırmaz. Nitekim Atatürk, insanın yaşayan bir canlı olduğu gerçeğiyle ilköğretimden başlayarak hayattaki muvaffakiyetini temin için asgari malumatın verilmesi gerektiği düşüncesindedir. Hattı zatında bir çok ülke eğitimi, hayat pratiği, ekonomi ve sosyal açılardan planlamakta ve bir devlet siyaseti haline getirmektedir. Bu siyaset sonuçta, Atatürk'ün istediği gibi iyi vatandaşlar yetiştirilmesini sağlamaktadır. İyi vatandaşların iyi bir müstahsil olduğu gerçeğini Atatürk bizzat ifade etmiştir.

Eğitimin hedefleri

Atatürk'e göre, Türk devletinin milli davalarının, ideolojisinin genç nesillere anlatılması, kavratılması, bilinçlendirilmesi ve kuşaktan kuşağa iletilmesini sağlamak eğitimin hedefidir. Gençlerin vatan ve millet sevgisini özümseyebilecekleri, tarih bilincine sahip olabilecekleri, kültürel mirasımızın değerini kavrayabilecekleri, devlete hizmet anlayışlarını geliştirebilecekleri, zararlı ideolojilerin telkinlerinden korunabilecekleri bir anlayışla yetiştirilmeleri Atatürk eğitiminin arzusudur. Zira Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin geleceğini gençlere emanet etmiştir. Emaneti koruyacak ve yüceltecek olanlar, ideal ve ülkülerin şuurunda olmalıdırlar. Atatürk, bu yüzden ülkü şuru eğitimi sonucunda ortaya çıkacak olan irfan ve kültür ordusunun, milletin geleceğini çağdaş medeniyet seviyesine taşıyacak zaferi elde edebileceğini ifade etmiştir.

Eğitimin niteliği/karakteri

Eğitimde her ne kadar genel ilkelerin varlığından söz edilse de, her toplumun kendi yapısal özelliklerine, sosyo-kültürel durumlarına göre bir eğitim sistemi oluşturdukları gerçektir. Öyleyse muhteva temelde milli tecrübeye dayanmak zorundadır. Ancak bu, diğer milletlerin tecrübelerinin ihmal edilmesi anlamına gelmez. Milli tecrübe temeli üzerinde, diğer milletlerin tecrübelerinden de yerine ve ihtiyaca göre faydalanılmalıdır. Siyasal bağımsızlık olmadan nasıl ki uygarlık doğup gelişmiyorsa, milli tarih ve tecrübeye dayanmadan da siyasal bağımsızlık safhasına ulaşamaz.

Atatürk'e göre, eğitim, milleti kendi kültürüne, öz benliğine ulaştıracak mahiyette, yani milli olmalıdır. Eğitimin dili birliğin anahtarı olan Türkçe, usul, vasıta ve programları da milli karaktere uygun olmalıdır. Zira öz benliğe yabancılaştıracak bir eğitim tarzı, dayanışma, milliyet, bağımsızlık duygularını yok eder ve sosyal çözülmeye yol açar. Eğitimin toplumsal bütünleşme ve devletin bağımsızlığında önemini oldukça iyi kavramış olan Atatürk'e göre, milli eğitimin niteliği dimağları açacak bir özellikte olmalıdır. Zira, aksi eğitim dimağları uyuşturur, şuur halini yok eder ve yarardan çok zarar verir. Eğitim neden milli olmalıdır sorusuna reel ve rasyonel bir bakışla cevap verir.

Atatürk'e göre, Cumhuriyet eğitiminin önde gelen ödevi, yetişen çocuklara ve gençlere ülkenin bağımsızlığına ve kendi benliğine sahip çıkmasını öğretmektir. Dünyanın bir mücadele alanı olduğu bilincinde olan Atatürk, Türkiye'ye düşman olan bütün unsurlarla savaşacak güçte ve inançta gençler yetiştirilmenin tek yönteminin milli eğitim olduğunu özellikle vurgular.

Cumhuriyetin ihtiyaç duyduğu insan tipi

Atatürk'e göre, Cumhuriyetin ihtiyaç duyduğu insan tipi; düşüncede, bilimde, fende ve bedende güçlü, yüksek karakterli koruyucu özellikte olmalıdır. Zira, milletler arasındaki büyük mücadelenin yükünü ancak bu ruh özellikleriyle donanmış kişiler kaldırabilir. Bu nitelikteki kişilerden oluşmayan toplumlara hayat hakkı ve bağımsızlık yoktur.

Sonuç

Bir ulusun yüksek medeniyet seviyesine ulaşmasında, iyi yetişmiş, bilgili, kültürlü insan unsurunun önemi son derece büyüktür. Bu sebeple sağlam, üstün kaliteli ve milli kültürümüzün esaslarıyla çağdaş medeniyetin ileri teknolojisini birleştiren bir öğretim sistemiyle gençlerimizin yetiştirilmesi şarttır.

Yıllarca sürdürülen yanlış eğitim politikaları ve palyatif tedbirlerle zevahiri kurtarma çabaları, varılması gereken asıl hedefe bir türlü ulaşamaması neticesini doğurmuştur. Bunun için derhal bir eğitim reformu yapılmalı ve bütün gençler, eğitimin amaçları doğrultusunda Atatürk mefkuresi şuurunda, milliyetçi, millî ve manevî değerlere bağlı, ahlâklı yapıya sahip olarak yetiştirilmelidir.

Bugün çokça şikayet ettiğimiz, hükümet programlarında düzeltilecek diye yer alan; yolsuzluk, suistimal, rüşvet, nezaketsizlik, hoşgörüsüzlük, ahlâksızlık, fuhuş, sapıklık, satanistlik, uyuşturucu müptelalığı, kolay para kazanma amacıyla gayri meşru yollara sapılması, dayanışma eksikliği, sosyal çözülme, aile bağlarının zayıflaması, dirlik ve düzenliğin, birlik ve beraberliğin olmayışı, doğrudan ve dolaylı bir şekilde değerler eğitiminin eksikliğinden ve yanlışlığından kaynaklanmaktadır. Her toplumun ve milletin kendine özgü ve

onu diğerlerinden ayıran bir kimliği vardır. Kimlik, nitelikler toplamıdır. Sözü edilen nitelikler millî ve manevî değerlerdir. Toplumsal değerler aynı zamanda o toplumun kültürü anlamına gelir. Şurası da bir gerçektir ki, her toplum kendi varlığını sürdürme adına merkezi değerleri korumalı, eğitim yoluyla da bunları yetişen kuşaklara aktarmalıdır. Değilse o toplum için kimlik erozyonu, dolayısıyla tarih sahnesinden silinme kaçınılmaz olacaktır. Eğitim milletlerin doğrudan doğruya varolmalarıyla ilgilidir. “*Mukaddesleri olmayan bir toplumda ölçü olmaz.*” sözü bütün bu olumsuzlukların tek cümleyle açıklanmasıdır. Ortak değerleri olmayan toplum, olsa olsa milletler yarışında yem olur. Eğitim sistemimizde mukaddeslerden ve değerlerden kaynağını alan toplumsal bir ölçü anlayışı hakim olsaydı, inanıyorum ki bütün bu olumsuzluklar olumluya çevrilir, körpe beyinler satanizmle uyuşturulmuş değil, kahraman nesiller yetiştirilirdi. Zira, “*En yüksek seviyeden örnek kahramanlar, değerlerin idealine en çok yaklaşan insanlardır.*”

Bugüne kadar kaybedilmiş, -zamanı geriye çeviremeyeceğimiz için-kaybedilmiştir. Önemli olan bugünden sonra kaybetmemektir. Onun için geleceğe yönelik olarak Atatürk ideallerine dayalı sağlam politikalar tespit etmek zaruridir.

Eğitimin temel amacı, bireylere davranış kazandırmaktır. İnsanı yetiştirmek, onun kendi kendisinin mimarı ve bir şahsiyet olmasına imkan vermektir. Toplumsal ve bireysel ihtiyaçlar ve hedefler doğrultusunda ülkenin eğitim politikası oluşturulmalıdır. Atatürk’ün “*Yeni Türk Cumhuriyeti’nin yeni nesle vereceği eğitim millî eğitimidir*” vecizesinde üstüne basarak vurguladığı eğitimin millî nitelikli olması, ülkemiz üzerinde oynanan oyunlar sebebiyle, ihtiyaç ve hedefler açısından temel şarttır. Öz kimliğine bürünmüş, millî şuûru uyanık, millî hassasiyetlerle donatılmış, değerler dünyasında yaşayan aydın ve şahsiyetli bir birey yetiştirmek için eğitimin ana felsefesi mutlaka millî olmalıdır. Ancak bu millî nitelik, bir kısır döngü içerisinde paradokslar yaratmamalı, temel harcına millî tarihe, millî kültüre, millî şuûra dayalı Atatürk millîyetçiliği ülküsü yerleştirilmiş olarak, günün şartlarına uygun ve her bilimsel yeniliği alacak kabiliyet ve nitelikte, evrensel değerlerle zenginleştirilip, çağdaş/ cihanşümül hale getirilmelidir.

Cumhuriyet Gençliği Nasıl Yetiştirilmelidir?

Palyatif tedbirlerle kurtarılmaya çalışılan zevahir yerini çözüme bırakmalıdır. Önce sorun olan insan anlayışımızdaki düğüm çözülmelidir. Bugün insanımız ne halde, biz nasıl bir insan istiyoruz, hangi insan sorularını mutlaka sormalıyız. “Tarihiyle, değerleriyle, faaliyetleriyle, inanç ve töresiyle yaşayan, var olan Türk insanı.” İstedığımız kesin olduğuna göre muhatabımızı belirledikten sonra sorunun kaynağına inerek, Millî Eğitim temel kanunu perspektifinden bir bakışla menfilikleri müspete çevirecek “*değerler eğitimi*” geçilmelidir. Bu doğrultuda bir eğitim yapılması ve verilmek istenilen ruhun kazandırılması halinde bireyde fiziki ve ruhi bir denge kurulabilir. Dengeli ve ölçülü bireylerin oluşturduğu toplum da sağlıklı bir yapıya sahip olur.

Eğitim politikası ve programlarında sosyal ve kültürel konulara ağırlık verilmeli, “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” dersi öğrencide ruh ve şuur oluşturacak şekilde okutulmalıdır. Bu dersin millî ve evrensel kimliğin, millî şuurunun oluşmasındaki, bireyin toplumsallaşmasındaki rolü ihmal edilmemelidir. Sosyal ve kültürel konular millî bir bakışla verilmelidir. Millî birliğimizin temeli olan Türkçe’ye eğitimin her kademesinde özel bir önem verilmeli; gençlerin argo konuşmaları ustaca eğitimle düzgün Türkçe’ye dönüştürülmeli, eğitim ve bilim dili haline getirilmelidir.

Cumhuriyet, demokrasi, milliyetçilik, vatandaşlık, insan hakları; eğitim politikalarında temel referans olarak alınmalıdır. Eğitim programları; demokrasiyi benimsemiş, şahsiyetli, bilge, aksiyoner, sorumluluklarını, kendini ve yeteneklerini bilen, eleştirel düşünebilen, haklara saygılı, özgürlüğüne düşkün, teknoloji okur yazarı, çevre bilinci gelişmiş, diyalog kültürü bulunan, sorun çözebilen, bilim üreticisi, dünya ile yarışabilen, araştırma heveslisi, takım ruhuna ve hoşgörü anlayışına sahip fertlerin yetiştirilmesine yönelik hususlara önem vermelidir. Bütün bunların alt yapısı ve arka planı da, Kuva-yı Milliye ruhuyla yoğrulmalıdır.

Kalitesiz eğitim, sorumluluk duygusunu yok etmekte, vatandaşlık bilincini zayıflatmakta, ülke çıkarlarını koruyamayacak nesiller doğurmaktadır. Cumhuriyet, ona yönelmiş tehlikeler fark ettirilerek korunabilir. Bu da uyanıklık hali ve bilinçle gerçekleştirilebilir. İnsanımızı her an uyanık tutacak kaliteli bir eğitim politikası izlenmelidir.

Bütün Türk dünyasını kapsayacak, ortak bir tarih ve dil şûuru oluşturacak, Atatürk'ün birleştirici özelliğini yansıtacak mahiyette ders kitapları hazırlanmalıdır. Bu kitaplar söğüdün ana gövdesi olan ülkemizden başlamak üzere, bütün Türk devletlerinde okutulmalıdır. Bu suretle Türk dünyasında geleceğe yönelik ortak bir mefkure yaratılmalıdır.

Görsel ve yazılı basın, tiyatro ve sinemanın eğitim hayatındaki önemi bilinmektedir. Bu öneme binaen, bütün faaliyetler millî eğitim politikaları açısından planlanmalı ve uygulanmalıdır. Atatürkçü ruhu, millî ve manevî değerleri, ahlâkı, gelenek ve görenekleri işleyen kültür ve sanat programları yapılmalıdır.

Sonuç olarak eğitim programlarımız, Atatürk'ün ilke ve inkılapları çerçevesinde, çocuk yaşlardan başlayarak; öğrenme, düşünme ve üretmenin nasıl geliştirilebileceğinin öğrenilmesi stratejileri yeniden yapılandırılmalı ve millî hedefler doğrultusunda ihtiyacı karşılayacak şekilde daha etkin hale getirilmelidir. Eğitim programlarıyla ulaşılmak istenilen asıl hedef, Atatürk'ün “*fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür*” vecizesinde ifade ettiği “*insan modeli*” yetiştirmek olmalıdır. Eğer insanın herhangi bir otorite adına zihni, ruhi ve hatta bedeni bütün güçleri zorla yönlendirilir, yahut belirli bir muameleye tabi tutulursa; onun yaratıcılığı, kendisine saygısı ve sorumluluğu yok edilebileceği gibi, aynı zamanda insanı her türlü sömürüye açık bir obje haline de getirebilir.

Atatürk'ün eğitimle ilgili veciz sözlerinden seçmeler

Atatürk Diyor ki;

“Türk Cumhuriyetimizin yeni nesle vereceği terbiye millî terbiyedir.”

“Millî terbiye esas olduktan sonra onun lisanını, usulünü, vasıtalarını da millî yapmak zarureti gayr-i kabil-i münakaşadır.”

“Cumhuriyet, fikren, ilmen, fennen, bedenlen kuvvetli ve yüksek seciyeli muhafızlar ister! Yeni nesli, bu evsaf ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir.”

“Eğitimidir ki, bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı yüksek bir toplum halinde yaşatır ya da bir milleti esaret ve sefalete terk eder. Millî Eğitim

Cumhuriyet Gençliği Nasıl Yetiştirilmelidir?

programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir.”

“Hedefe yalnız çocukları yetiştirmekle ulaşamayız! Çocuklar geleceğindir. Çocuklar geleceği yapacak adamlardır. Fakat geleceği yapacak olan bu çocukları yetiştirecek analar, babalar, kardeşler hepsi şimdiden az çok aydınlatılmalıdır ki, yetiştirecekleri çocukları bu millet ve memlekete hizmet edebilecek, yararlı ve faydalı olabilecek şekilde yetiştirsinsinler! Hiç olmazsa yetiştirmek lüzumuna inansınlar! Okullardan başka; gazeteler, küçük dergiler köylere kadar yayınlanıp dağıtılmalıdır. Bizim köylümüz ne gazete ne dergi v.s. okumaz. Bilenler bilmeyenleri toplayıp, okutmayı, onlara okumayı anlatmayı bir vazife bilmelidir.

“İnsanlar sadece maddi değil, özellikle bu maddi kuvvetin içerdiği manevi kuvvetin etkisiyle yapıcıdırlar. Milletler de böyledir. Manevi kuvvet özellikle bilim ve inançla yüksek bir biçimde gelişir. Öyleyse hükümetin en verimli ve en önemli görevi eğitim işleridir. Bu yolda başarılı olmak için öyle bir program izlemek zorundayız ki, o program milletin bugünkü haline, toplumsal ve hayati ihtiyaçlarına, çevre koşullarına, çağın gereklerine uyum sağlasın, onlara uygun olsun. Bunun için çok büyük ama hayali ve karışık fikirlerden uzak durup gerçeğe derinliklerini görerek bakmak, dokunmak gerekir.”

“Yetiştirilecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri öğretimin sınırları ne olursa olsun, en evvel ve en esash olarak Türkiye'nin istiklâlîne, kendi benliğine, millî geleneklerine düşman olan unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir. Çocuklarımız ve gençlerimiz yetiştirilirken onlara özellikle varlığıyla, haklarıyla, birlik ve bütünlüğüyle çelişen tüm yabancı öğelerle mücadele zorunluluğu, millî görüşleri derinlemesine bilerek her karşı görüş önünde şiddetle ve özveriyle savunma zorunluluğu telkin edilmelidir. Yeni kuşakların ruh gücüne bu nitelik ve yeteneklerin aşılması önemlidir. Hayatlarını sürekli ve müthiş bir mücadele biçiminde belirleyen milletlerin felsefesi, bağımsız olmak ve mutlu kalmak isteyen her millet için bu nitelikleri çok şiddetli olarak gerektirmektedir.”

“Erkek ve kız ... memleket evladı, her tahsil derecesinde iktisadi hayatta

âmil, müessir ve muvaffak olacak surette techiz olunmalıdır.”

“Memleketimizi, toplumumuzu gerçek hedefe, mutluluğa eriştirmek için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri milletin geleceğini yoğuran kültür ordusu... Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuna bağlıdır.”

“Milli terbiye ile inkişaf ve ila edilmek istenilen genç dimağları bir taraftan da paslandırıcı, uyuşturucu, hayali zevaidle doldurmaktan dikkatle içtinab etmek lazımdır.”

“Yeryüzünde üç yüz milyonu mütecaviz İslâm vardır. Bunlar ana, baba, hoca terbiyesiyle terbiye ve ahlâk almaktadırlar. Fakat maateessüf hakikat-i hadise şudur ki, bütün milyonlarca insan kitleleri şunun veya bunun esaret veya zillet zincirleri altındadır. Aldıkları manevi terbiye ve ahlâk onlara bu esaret zincirlerini kırabilecek meziyet-i insaniyeyi verememiştir, veremiyor. Çünkü; hedef-i terbiyeleri milli değildir.”

“Türk kendi ruhunu, benliğini, hayatını unutmuş, nereden geldiği belirsiz bir takım rüesanın şursuz vasıtası olmak mevkiine düşmüştür. Türk milleti kendi mevcudiyetiyle herhangi bir maksada, neticesi zillet olan, esaret olan, fisebillillah köle olmağa müncer olan hakir bir hedefe sürüklenmiştir. Millet maateessüf bu hal-i gafleti çok idame etti. Bu yüzden her türlü sefaletlere ve mahkumiyetlere uğramaktan kendini kurtaramadı. Bütün bu tebaiyetleri, aldığı gayr-ı milli terbiyenin icabâtı olduğunu fark etmeksizin muhkem bir terbiyenin eseri olduğu kanaatiyle tatbik ediyordu.”

“Muallimler! Yeni nesli; Cumhuriyetin fedakar muallim ve mürebbileri, sizler yetiştireceksiniz, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakarlığınız derecesiyle mütenasip bulunacaktır.”

Kaynak: Atatürkçülük, 3 cilt, Genel Kurmay Başkanlığı Yayınları, Ankara 1982.